

Роздатковий матеріал для учнів 7.2

Як демократичні держави дбають про захист меншин?

Проблема того, як права більшості і меншості мають бути збалансовані, є основною проблемою на всіх рівнях суспільства, від маленьких клубів до державного рівня. З одного боку, воля більшості повинна дотримуватися в демократичному суспільстві. З іншого боку, інтереси меншин повинні дотримуватися теж. Якщо є група постійних невдах, які відчують, що вони піддаються дискримінації, це може призвести до серйозного конфлікту усередині спільноти.

У конституціях демократичних країн зазвичай застосовуються два рішення — обидва встановлюють межі можливості прийняття рішень більшістю. Одним з них є обмеження влади більшості шляхом надання невеликим суб'єктам права автономії (федеральна або кантональна моделі). Іншим рішенням є включення прав людини як цивільних прав. Потім ці права захищають окремих осіб і групи меншин, оскільки більшість повинна поважати ці права.

1. Федеральна/кантональна модель

Групи меншин утворюють регіональні органи в межах держави — федеральних штатів і кантонів. США, Німеччина або Бельгія є прикладами федералізму, в той час як Швейцарія є прикладом кантональної моделі. Усередині цих дрібних утворень більшість вирішує питання і може мати право контролювати власний бюджет або брати участь в національному законодавстві. Демократичні конституції розрізняються за масштабами автономії, яку вони надають цим суб'єктам.

Цю ідею можна розвинути ще далі шляхом зміни визначення більшості. Якщо якісь рішення вимагають прийняття рішення більшістю, то кворум має становити більше ніж 50–75 % або навіть 100 % — групи меншин можуть впливати на політичні рішення і можуть навіть мати право вето.

2. Права людини як права меншин

Права людини можуть працювати як права меншин шляхом встановлення обмежень на те коло питань, стосовно яких більшість може приймати рішення. Наприклад, візьмемо статті з Європейської конвенції з прав людини від 4 листопада 1950 року*:

Стаття 5 Право на свободу ...

Кожна людина має право на свободу ...

Стаття 14 Заборона дискримінації

Користування правами та свободами, визнаними в цій Конвенції, має бути забезпечене без дискримінації за будь-якою ознакою — статі, раси, кольору шкіри, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного чи соціального походження, належності до національних меншин, майнового стану, народження, або за іншою ознакою.

Статті 5 і 14 стосуються двох принципів прав людини — свободи і рівності.

Громадяни, чий права людини були порушені в державі-члені Ради Європи, можуть звернутися до Європейського суду з прав людини.

Права людини стають цивільними правами, як тільки вони стають частиною конституції. У цьому випадку вони більш надійно захищені, оскільки вони тепер стали частиною правової системи, але вони застосовуються тільки до громадян цієї держави. У деяких країнах конституційний суд був створений для захисту цивільних прав. Поправки до конституції, як правило, вимагають більше, ніж простої більшості голосів, тому групи меншин можуть запобігти змінам, які будуть працювати на їхню користь.

* Текст Конвенції українською мовою наведено тут
http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_UKR.pdf